

# BEKÜLDÖTT KÖNYVEK.

*Hadak útja.* Havi szemle. Szerkeszti: Békássy Györgyi. II. évf. 1—3. számok. — A hadak útja a magyar szellem útja, a nagy magyar multon át a nagy magyar jövőbe vezet — mondja a beköszöntő. Aztán Csaba vezért hívja segítségül, aki ma is velünk küzdene . . . Megható a jószándék, az egész igyekezet, de manapság nem elég akarni. Nem elég a nagyotakarás, nem elég a tisztasíniú buzgalom. Más is kell! Mert hogyan is menne a *Hadak útja* a nagy magyar jövőbe zavaros és együgyű cikkeken keresztül, olyan etimológián, amelyet manapság csak a 48-as népkörökben folytatnak (ittén: Magyar Adorján, kiderítve a csáklya, weg, cikk-cakk, csákány, szük, sugár, szikár, székely-szavak egy s ugyanazon eredetét). népszerű baskir történelmi tanulmányon, a gyógyító diétáról szóló orvosi tanácsokon keresztül. A turáni eszmét japáni tájképek képviselik, azonkívül beneschau Scheidl Nándor lelkes (bizonyára turáni) „Ünnepi szónoklat”-a (ő adta ezt a műfaji meghatározást cikkének), végül turáni népdalok. Egyetlen bázis ebben a turáni sivatagban Békássy Ferenc három szép verse. Csakhogy Békássy Ferenc ezeket még 1915 előtt írta; aztán a 22 éves huszárszászlós Dobronuczán elesett. Babits Mihály finom essayje a kiművelt elméjű és izlésű oxfordi magyar diákról mindnyájunk emlékezetében van. Talán őreá gondolt Babits, amikor megírta versét a fiatal katonáról, ki gyűlölt minden gyűlöletet s minden szeretetet szeretett . . . A *Hadak útjában* valaki, aki a fiatal katonára családnevét viseli, azt mondja, hogy keleti vérünk, a mongol, felajánlotta a szövetséget a kereszties magyaroknak és azt javasolja, hogy az „aranyfaj” (a turáni népek) tudatát fel kell ébreszteniünk, hogy megteremtjük keleteurópai faji eszményét . . . Gyönyörű volna. Addig azonban a magyar faj igazi képviselője, a magyar paraszt, bátran és szegényen él, s ha már nem bírja, mivel kicsi a nap-szám és földje sincs, elmegy Kanadába. Talán inkább szólna otthon a szerkesztő-kisasszony; az „aranyfaj” néhány tagjának lehetne otthon, Dunántúl, egy kis földet adni. Mégha rá is megy a *Hadak útja* családi szubvenciója . . . Isten neki (vagy Hadúr neki)!

(Genf.)

b. z.

Böszörményi Jenő: *Magyar ég alatt.* Elbeszélések. Szerző kiadása, Szentes, 1929, 8<sup>o</sup> 126 l. — Nem nagy igényű, de meleg szívű fakadó történetek, annak a szentimentális-humorizáló realizmusnak termékei, amely az alföldi életet örökíti meg apró karcolatok, ellesett párbeszédnek kereteiben. Olyan ez a „műfaj”, mint az akvarell: mindig ugyanaz, de mindig derűs. Böszörményi Jenő egyik legszimpatikusabb művelője ennek a Mikszáthra visszamenő irodalmi műfajnak.

József Attila: *Nincsen apám, se anyám.* Versek. Bpest, 1929, 8<sup>o</sup> 61 l.

Ottlik László: *Diktatura és demokrácia.* Pécs, 1929, 8<sup>o</sup> 31 l.

*Vox Academica*, 1929 máj. — A 279. lapon ismertetés a Széphalom „Turáni kótyag” c. cikkéről. A 263. lapon Gáspár Jenő írja: „A katolikus világnézetnek tiszta művészettel, írói világfölfogással kell találkoznia s nem szabad a krajcáros jámbor füzetek színvonalán mozognia. Az ilyen füzetekre az alsóbb néposztályoknak van szüksége.

Dezso von Keresztury: *Michael Babits.* H. n. (Berlin), é. n. (1929), 8<sup>o</sup> 7 l. — „Babits wollte nie poésie pure im Sinne eines Valéry, der das Gedicht stofflos, von allen irdischen Beziehungen befreit, zu absoluter Musik machen will. Er stellt sich aber die Aufgabe: das Seientum des Menschen in seiner unauflöslichen Einheit, mit den aktuell-gegenwärtigen und auch mit den geschichtlichen und metaphysischen Bindungen zu erfassen und es geklärt in ein gesteigertes Sein zu erheben“.

Kocsordi Elemér: *Balladák — legendák.* H. n. (Debrecen), é. n. (1929), 8<sup>o</sup> 108 l. — Unalmas, minden eredetiség híján levő fűzfazöngemények. Torquato Tasso-ról pl. ezeket a laposságokat írja: „Csakis őt teheték Szétporló göröngygyé, Mert a . . . Jeruzsálem Élni fog örökké”. — Ezek a sorok nem élnek örökké és ha vannak fűzfa-versek. a szerző balladáái még ezek között is a leg-szomorúbb fűzfa-versek közül valók.

Lőrincz Jenő: *Ady Endre.* Makó, 1929, 8<sup>o</sup> 28 l. — „Ady, aki mindig a maga szépségét, a maga fiatalágát kereste az örök növel való küzdelemben,

élete vége felé megházasodott és számtalanszor fordult verseiben feleségéhez, egymás elrendelt támogatóinak tartva magukat". (17. l.) — „Mint ember: nem lehet erkölcsi ideál, mint magyartól azonban: fájdalmas, áldozatos hazaszeretetet tanulhatunk tőle. A bibliai vámosként közel jutott az Istenhez, közelebb a mellüket verő farizeusoknál; mint művész pedig egyike a legnagyobbaknak s méltó tagja a most már teljessé vált magyar lírikus triáshoz, melyet — az övé mellett — Petőfi és Vörösmarty neve jelöl". (27. l.)

Némethy Géza: *Az ember és az Isten*. Újabb költemények. H. n., é. n. 12° 85 l. — Némethy Géza költői pályája határozottan és az előjeleket meghazudtolva fölfelé ível. Szerelmes versei naiv próbálkozások voltak, de most a klasszikus gondolatvilág témáival megtalálta speciális költői körét, amelyben a régi ódastílus köntösével ugyan, de önálló, sőt merész utakon jár. Az új kötet egyik versét a Széphalom mult számában bemutattuk. A versek előtt egy szép essay vonja magára a figyelmet, egyúttal a tudós Némethy hitvallását is adva: „Bátorkodom kétkedni abban, hogy a klasszikus ókor ne lenne nekünk még most is több, sokkal több, mint hideg tudományos érdeklődés; mert ez a mi tudományunk, az emberiség legnagyobbserű és legnemesebb szellemi termékeivel való foglalkozás, nemcsak ismeretek tömegével gyarapítja a maga emberét, hanem neveli is egész lényében ugyanolyan módon, amint az emberiséget nevelte négy száz esztendőn keresztül, s elvezet a szépségen át az igazsághoz”.

*Bulletin de la Faculté des Lettres de Strasbourg*, Strasbourg, 1929, juin. — A 294. lapon Henri Tronchon strassburgi egyetemi tanár ismerteti Pogány Béla francia nyelvű magyar anthológiáját.

H. A. C. Beets-Damsté: *Magyaarsche Taal*. 8° 2 l. — Különnyomat az Oosthoek-féle nagy hollandi enciklopédiának 8. kötetéből (1929 jan.).

H. A. C. Beets-Damsté: *Magyaarsche Letterkunde*, 8° 4 l. — Különnyomat az Oosthoek féle nagy hollandi enciklopédiának 8. kötetéből (1929 jan.).

Szokolay Margit: *A magyarországi bessenyőtelepekről*, Szeged, 1929, 8° 24 l.

Palasovszky Béla: *A szolga éneke*. Szentés, 1929, 12° 47 l. — Szentimentális, gyöngéd lélekéből fakadó, a szabad formában is harmóniára törekvő versek. A Széphalom olvasói jól ismerik a fiatal szentesi költő hangját.

Trócsányi Zoltán: *A magyar falu szépirói*, Bpest, 1929, 12° 8 l. — Beszámoló az Uj Barázda népies novella-pályázatáról, amelyen kitünt, hogy valamennyi falusi pályázó erős irodalmi hatások alatt dolgozott. Nincs „népi” irodalom, olyan értelemben, amint azt a városiak elképzelik. A nép „öseréjét” nem a krajcáros novellában, hanem egybeütt kell keresni.

Lajos György: *La vie intellectuelle des hongrois de Transylvanie* (1919—1925). Paris, 8° 25 l.

*Erdélyi Helikon*, szerk. Kisbán Miklós, Cluj-Kolozsvár, 1929. ápr. — A 307. lapon Jean Sarment francia költőnek Petőfiről szóló versét olvassuk magyar fordításban.

Nagy József: *A fejlődés eszméje*. Budapest, 1929, 8° 57 l. — Az 56. lapon olvassuk: Weyl zürichi professor egyenesen kimondja, hogy a mai fizika mellett a materiális természet exakt törvényeken nyugvó zárt kauzalitásának a hite tovább nem tartható fenn.

*Protestáns Szemle*, 1929 jun. — A 410. lapon Szádeczky-Kardos Lajos írja Szekfü Gyula magyar történelméről: „Szekfü sötét ecsetvonása a futurista festőkre emlékeztet, akik élénk és rikító színekkel úgy ábrázolják a tárgyakat, hogy a természetes színekhez nem szokott szem alig ismeri föl. Ki látott már valaha kék bikát? — kiáltott föl egy műkritikus ilyen képiállításon”. (Ami a kék bikát illeti, ezzel nincs nagyobb baj: a festmény színei soha nem egyeznek a valóság színeivel; legföljebb arról lehet szó, hogy vannak konvencionális ábrázolások; de még ettől is eltérhet a festő, ha spirituális szemmel nézi a valóságot, vagy pláne ha egyáltalában nem akar valóságot ábrázolni. Ami pedig az expresszionista portrét illeti, a kritikus itt akaratlanul is megdicséri a szerzőt, mert az új szellemtudományok épen arra törekszenek, hogy szintetikus-lényeg-ábrázoló képet adjanak a valóságról, lévén az apró vonalakból összepepceselt mozaik kevésbé jellemző-erejű, mint az „expresszív” vázlat. De ezeket a dolgokat talán fölösleges is ma már magyarázni . . .)